

سخن سردیبر

محسن نظری ^{id}

دانشیار، گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: mohsen.nazari@ut.ac.ir

تحلیل محتوای نظرهای داوران نشریه مدیریت بازرگانی

نشریه مدیریت بازرگانی، نشریه‌ای علمی است که مقاله‌های علمی در حوزه مدیریت بازرگانی را به صورت فصلنامه منتشر می‌کند و رسالت آن، توسعه دانش مدیریت بازرگانی در کشور، شناسایی مسائل مدیریتی سازمان‌های ایرانی و ارائه راهکار برای آن است. با توجه به اینکه آگاهی از نظر داوران محترم، برای نویسندگان مقاله مفید است و احتمال پذیرش مقاله‌ها را افزایش می‌دهد، به تحلیل محتوای این نظرها پرداخته ایم. برای تحلیل محتوا، نظرهای بیش از ۱۰۰ داور را برای داوری ۱۵۸۴ مقاله، از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ استخراج کردیم. از آنجا که در این تحلیل، نظرهای داوران جدیدتر را در اولویت قرار دادیم، شروع کدگذاری و مفهوم‌سازی از آخرین دوری‌ها آغاز شد و بعد از انجام کدگذاری ۷۱ مقاله، به اشباع نظری رسیدیم؛ اما برای اطمینان بیشتر، تحلیل محتوا را تا ۱۲۰ داوری مقاله ادامه دادیم. کار کدگذاری با نرم افزار MAXQDA انجام شد.^۱

فرایند تحلیل محتوی

در فرایند تحلیل محتوا، ابتدا نظرهای هر داور درباره مقاله، به دقت مطالعه شد و بر اساس بار معنایی جمله‌های نوشته شده توسط داوران، کدها استخراج شدند. برای تشکیل مفاهیم، از فرایند حذف و ادغام استفاده شد. در مرحله حذف، کدهای مشابه ترکیب شدند تا از کدهای هم‌معنا و تکراری جلوگیری شود. سپس، در مرحله ادغام با ترکیب کدهایی که یک مفهوم را می‌رسانند، مفهوم‌ها شکل گرفتند.

از تحلیل نظرهای ۱۲۰ داوری مقاله، ۶۳ کد استخراج شد. در مرحله بعد، ۶۳ کد به ۲۲ مفهوم تبدیل شد. در آخرین مرحله تحلیل محتوا، کدها به مقوله‌ها تبدیل شدند. با توجه به اینکه بر اساس راهنمای نویسندگان مقاله، نویسندگان باید مقاله خود را بر اساس ساختار مشخص مجله مدیریت بازرگانی تنظیم کنند، مقوله‌ها بر اساس ساختار تعیین شده مقاله، یعنی عنوان، چکیده، مقدمه، پیشینه تحقیق، روش تحقیق، یافته‌های تحقیق، بحث و نتیجه‌گیری، منابع و همچنین، نکات کلی ویرایشی، روش تحقیق تعیین شده و مفاهیم مربوط به هر مقوله تعیین شد. نتایج حاصل از کدها، مفاهیم و مقوله‌ها در جدول ۱ مشاهده می‌شود.

۱. در انجام کدگذاری، از کمک سرکار خانم هانیه فتحی ملک‌شاه، دانشجوی دکتری مدیریت بازرگانی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران برخوردار بوده‌ام که از زحمات و تلاش و دقت نظر ایشان، سپاسگزارم.

جدول ۱. کدها و مفاهیم مربوط به مقوله‌ها

ردیف	مقوله	مفهوم	کد
۱	عنوان مقاله	اصلاح عنوان	برداشتن عبارت بررسی انگلیسی اصلاح عنوان
۲	چکیده	ذکر اطلاعات روش‌شناسی	ذکر روش تجزیه و تحلیل ذکر روش نمونه‌گیری ذکر ابزار گردآوری داده
		ذکر اطلاعات یافته‌ها	ذکر یافته‌ها ذکر اطلاعات روایی و پایایی
		هدف تحقیق	مطرح نکردن سؤال
۳	مقدمه	تقویت چکیده	نگارش ضعیف
		تشریح مسئله تحقیق	ذکر اطلاعات آماری مسئله
		اهداف تحقیق	ذکر سؤال‌ها در اهداف
۴	پیشینه تحقیق	اهمیت و ضرورت تحقیق	شکاف تحقیق و مرور انتقادی نوآوری تحقیق
		متغیرهای پژوهش	تشریح متغیرهای پژوهش
۵	روش‌شناسی تحقیق	مدل مفهومی	تقویت اعتبار مدل اصلاح فرضیه‌ها
		پیشینه	پیشینه نظری پیشینه تجربی
		تشریح متغیرها	تعریف عملیاتی متغیرها تشریح همه متغیرها
۶	یافته‌های تحقیق	روش تجزیه و تحلیل	شرح روش تجزیه و تحلیل داده دلیل انتخاب نرم‌افزار ذکر اطلاعات خبرگان تبیین جامعه آماری نقض روش‌شناسی سنجش اعتبار مدل تبیین پروتکل مصاحبه ذکر جدول اشباع
		شرح ابزار جمع‌آوری	شرح شیوه توزیع و گردآوری پرسش‌نامه شیوه طراحی سؤال‌ها
		توجیه استفاده نوع روش تحقیق	اخذ روش تحقیق اشتباه
		دلیل روش نمونه‌گیری	اشتباه در انتخاب نمونه‌گیری
۶	یافته‌های تحقیق	تشریح یافته‌ها	دلیل انتخاب مورد مطالعاتی تقویت روایی و پایایی ذکر اطلاعات بیشتر مورد مطالعاتی

ردیف	مقوله	مفهوم	کد
			نرمال‌گیری داده تحلیل اطلاعات جمعیت‌شناختی
			درج خروجی نرم‌افزار
			اصلاح کدها ذکر جدول کدگذاری
۷	بحث و نتیجه‌گیری	تقویت بحث و نتیجه‌گیری	پیشنهادهای آتی ذکر محدودیت پیشنهادهای متناسب با فرضیه پیشنهادهای کاربردی متناسب به نتایج تحلیل فرضیه به تفکیک توسعه بحث ذکر ارتباط یافته با پیشینه پارگراف‌بندی
۸	منابع تحقیق	نقض منابع	کم اعتبار درج نشدن برخی منابع در پایان مقاله درج نشدن منبع درون متنی تنظیم منابع به روش APA ابهام در نوع منبع درج نشدن دوره و شماره فصل منابع قدیمی استفاده از منابع مجله بازرگانی
۹	نکته‌های نگارشی و ویرایشی	تقویت نگارشی و ویرایشی	رعایت نکردن فرمت مجله اصلاح معنای لغوی یکپارچه‌نبودن متن اصلاح شیوه نگارش اشتباه نوشتاری رعایت نکردن نیم‌فاصله

فراوانی کدها

در بین کدهای شناسایی شده، فراوانی برخی از کدها، در مقایسه با سایر کدها بیشتر بود که درجه اهمیت این کدها از دیدگاه داوران را نشان می‌دهد. در جدول ۲، خلاصه نتایج مربوط به بیشترین فراوانی کدها ارائه شده است و نویسندگان محترم مقاله، باید بیشترین توجه را به آنها داشته باشند. این کدها عبارت‌اند از: پی‌شنهادهای کاربردی متناسب با نتایج (۴۶ کد)، تشریح مسئله تحقیق (۳۷ کد)، نوآوری تحقیق (۲۵ کد)، ذکر ارتباط یافته‌ها با پیشینه (۲۴ کد)، پیشینه تجربی (۲۴ کد)، ذکر محدودیت (۲۲ کد)، تقویت روایی و پایایی (۲۱ کد)، پی‌شنهادهای آتی (۱۹ کد)، اهمیت و ضرورت تحقیق (۱۸ کد)، منابع قدیمی (۱۶ کد)، شرح روش تجزیه و تحلیل داده (۱۴ کد)، تبیین جامعه آماری (۱۳ کد)، اصلاح شیوه نگارش (۱۳ کد).

جدول ۲. خلاصه نتایج مربوط به بیشترین فراوانی کدها

کدها	فراوانی	درصد	کدها	فراوانی	درصد
پیشنهادهای کاربردی متناسب به نتایج	۴۶	۳۸	ذکر اطلاعات خبرگان	۵	۴
تشریح مسئله تحقیق	۳۷	۳۱	تنظیم APA	۵	۴
نوآوری تحقیق	۲۵	۲۱	شرح نحوه کدگذاری	۵	۴
ذکر ارتباط یافته‌ها با پیشینه	۲۴	۲۰	شیوه طراحی سؤال‌ها	۵	۴
پیشینه تجربی	۲۴	۲۰	دلیل انتخاب نرم‌افزار	۴	۳
ذکر محدودیت	۲۲	۱۸	توسعه بحث	۴	۳
تقویت روایی و پایایی	۲۱	۱۷/۵	نیم‌فاصله	۴	۳
پیشنهادهای آتی	۱۹	۱۶	تعریف عملیاتی متغیرها	۴	۳
اهمیت و ضرورت تحقیق	۱۸	۱۵	اصلاح کدها	۳	۳
منابع قدیمی	۱۶	۱۳	درج نشدن منبع درون متنی	۳	۳
شرح روش تجزیه و تحلیل داده	۱۴	۱۲	یکپارچگی متن	۳	۳
تبیین جامعه آماری	۱۳	۱۱	کم اعتبار	۳	۳
اصلاح شیوه نگارش	۱۳	۱۱	ذکر جدول کدگذاری	۳	۳
تشریح همه متغیرها	۱۲	۱۰	رعایت نکردن ساختار مجله	۳	۳
تشریح متغیرهای پژوهش	۱۱	۹	ابهام در نوع منبع	۳	۳
اهداف تحقیق	۱۱	۹	دلیل انتخاب مورد مطالعاتی	۳	۳
درج نشدن دوره و شماره فصل	۱۰	۸	تقویت بحث و نتیجه‌گیری	۳	۳
استفاده از منابع مجله بازرگانی	۹	۷/۵	اصلاح معنای لغوی	۳	۳
ذکر روش تجزیه و تحلیل	۹	۷/۵	ذکر اطلاعات بیشتر درباره مورد مطالعاتی	۳	۳
تبیین پروتکل مصاحبه	۹	۷/۵	ذکر ابزار گردآوری داده	۲	۱/۶
شکاف تحقیق و مرور انتقادی	۹	۷/۵	اصلاح عنوان انگلیسی	۲	۱/۶
اشتباه نوشتاری	۹	۷/۵	منابع قدیمی	۲	۱/۶
ذکر سؤال‌ها	۸	۷	ذکر روش نمونه‌گیری	۲	۱/۶
ذکر یافته‌ها	۸	۷	نقض روش‌شناسی	۲	۱/۶
پیشنهادهای متناسب با فرضیه	۷	۶	درج نشدن برخی منابع در پایان مقاله	۲	۱/۶
توجیه استفاده نوع روش تحقیق	۷	۶	اطلاعات آماری	۲	۱/۶
نرمال‌گیری داده	۷	۶	تحلیل فرضیه به تفکیک	۲	۱/۶
تحلیل اطلاعات جمعیت‌شناختی	۷	۶	ذکر جدول اشیاع	۲	۱/۶
تقویت اعتبار مدل	۷	۶	پارگراف‌بندی	۲	۱/۶
اصلاح عنوان	۷	۶	ناهم‌خوانی خروجی با مدل مفهومی	۲	۱/۶
اشتباه در انتخاب نمونه‌گیری	۷	۶	ذکر اطلاعات روایی و پایایی	۲	۱/۶
اخذ روش تحقیق اشتباه	۶	۵	نگارش ضعیف	۱	۰/۸
شرح شیوه توزیع و گردآوری پرسش‌نامه	۶	۵	مطرح نکردن سؤال	۱	۰/۸
شرح ابزار جمع‌آوری	۶	۵	سنجش اعتبار مدل	۱	۰/۸
درج خروجی نرم‌افزار	۶	۵	برداشتن عبارت بررسی	۱	۰/۸
مجموع کدها	۱۲۰	۱۰۰			

چارچوب نهایی

در پایان، چارچوب اصلاحات مدنظر داوران فصلنامه مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، بر اساس خروجی‌های نرم‌افزار MAXQDA در سطح مقوله‌ها و کدها طراحی شد که در قالب شکل ۱ مشاهده می‌شود.

